

Příliš horká mise

Text: Vladimír MAREK
Foto: archiv Útvaru speciálních operací

Před několika týdny jsme přinesli článek o působení Útvaru speciálních operací (SOG) Vojskové policie v jihoafghánské provincii Helmand. Bojové zkušenosti, které zde tato elitní jednotka získala, byly natolik zajímavé, že se k nim ještě jednou vracíme.

ZÁKEŘNÁ TAKTIKA

První kontingent tvořený převážně příslušníky SOG přiletěl na jih Afghánistánu v dubnu 2007. Již šestý den po dosažení počátečních operačních schopností byl nasazen do operace. Spojenci věděli přesně, co naši vojáci dokážou, jaké je jejich vybavení a výzbroj. Společně s námi se do této operace zapojila britská pěchota a americké speciální síly. Jednalo se o útoky na objekty, ve kterých se zdržovali příslušníci Talibanu, a jejich čišťení. Právě v tomto okamžiku se rozhodovalo o tom, kdo ovládne prostor.

Z hlediska taktiky se čeští vojáci při způsobovali partizánské válce Talibanu.

První poznatky pro tuto taktiku jsme získali od Britů a Američanů. „Pořádně se jí člověk naučí ale až v průběhu samotné bojové činnosti. Tisíckrát můžete procvičovat, jak zaujmout palebné postavení, jak vniknout do budovy, v reálu je to pak práce jen poněkud jiná,“ vysvětluje velitel kontingentu major Petr Krčmář. „Až na místě zjistíte, jak protivník prostřednictvím improvizovaných výbušnin zajišťuje vstupy do domů, jak klade léčky a ze zálohy přepadá konvoje.“

Každá operace si vyžaduje důkladnou přípravu. Vojáci musejí mít k dispozici zpravodajskou podporu, perfektní mapové podklady, celá akce musí být dokonale zplánovaná na deset dní dopředu.

Je potřeba nastudovat objekty, ve kterých se bude zasahovat, a přistupy k nim. Také palebné prostředky protivníka a jeho možnosti je nutné vyhodnotit. „Taktika boje Talibanu se nedá dopředu naučit, to musí každý zvládnout přímo na místě. Sami na sobě si ověříte, jak budete reagovat, až se ocitnete pod palbou,“ říká Petr Krčmář. Voják si musí vyzkoušet v praxi, jak se pohybovat, na co si dát pozor, kde jsou nástražné systémy, jak postřelovat, kde se ve vyschlých korytech řek může nečekaně objevit voda, jak používat letectvo, dělostřelctvo atd.

Zkušenosti získané při bojových nasazeních příslušníků SOG na jihu Afghánistánu jsou k nezaplacení

Bojová činnost se vede obvykle tři týdny, potom se skupina stáhne na základnu a následuje udržovací fáze. Když se pohne protivník, okamžitě na to reagují jednotky ISAF. Platí to i obráceně.

UTOPENÁ TATROVKA

Intenzitu bojových operací na jihu Afghánistánu ovlivňuje řada faktorů, jedním z nich je i sklizeň makových hlavice pro výrobu opia. V tomto období jsou aktivity Talibanu výrazně omezeny. Ihned po sklizni intenzita bojů nepřetržitě stoupá až do pozdního podzimu. Na zimu

tzv. zelená zóna, ve které se nacházejí zavlažovací kanály a úrodná pole. Zde je nejen soustředěna většina osad, ale pěstuje se tady také mák a vyrábí opium. Protože Taliban nemá vlastní logistické zázemí, je závislý výhradně na podpoře místních obyvatel. A tak se nejčastěji zdržuje právě v zelené zóně. Vojákům komplikuje život náhlá změna reliéfu krajiny. Poušť v této oblasti přechází prudce v šestikilometrové pásmo těžce prostupné džungle. „Najednou se můžete ocitnout po krk ve vodě, všude kolem vás jsou bažiny. Utopíte auto i se zásobami. Jsou zde samozřejmě komáři a s nimi hrozí nebezpečí malárie,“ popisuje těžké podmínky velitel kontingentu.

se Taliban stahuje do Pákistánu, zůstává jen část bojovníků, jejichž úkolem je chránit teritorium a přesunové trasy. Na bojové operace má vliv i to, kolik má řeka Helmand vody (protíná prakticky celou provincii). V této oblasti není ani v zimě moc sněhu, o to více je tam ale dešťových srážek. Půda je jílovitá, takže voda nemá kam odtékat. „Začátkem zimy se řeka Helmand rozvodnila. V místech, kde jsme ještě operovali, byly najednou dva metry vody. Hlavní koryto má šířku čtyři kilometry. Překročit ho, je prakticky nemožné. I to limituje malou intenzitu bojových akcí od listopadu do února,“ upozorňuje major Krčmář.

Řeka Helmand je pro bojové operace určující i v období, kdy není rozvodněná. Na obou březích řeky je totiž

Jednou v tomto pásmu zapadli naši vojáci s tatrovkou. Chtěli ji vytáhnout pomocí vrtulníku, ale nešlo to. Pancéřovaný nákladák váží sám o sobě patnáct tun, navíc na něm byl materiál. Museli tedy celou noc kopat a postupně vozidlo vytahovali druhým autem. Pomáhali jim i Britové. Něco podobného by se již nemělo opakovat. K nákladákům totiž dostanou nafukovací vyprošťovací vaky.

Příslušníci SOG požádali po návratu do České republiky o nákup obrněných vozidel IVECO. Ta by měla být vybavena i lafetovanými zbraněmi. Musejí to být zbraně těžkého kalibru a dlouhého dostřelu. Pokud je na jihu Afghánistánu otevřená poušť a bez problému vidíte

v České republice, tak i mimo ní, ale před výjezdem do mise strávili rok na záchrance hlavního města Prahy. A právě tyto praktické zkušenosti se ukázaly v Helmandu k nezaplacení." K schopnostem mediků SOG patří například stabilizace zraněného, částečně dokážou i operovat. Šit, jsou schopni provést odběry krve, zavést kanily atd. Každý z našich vojáků má u sebe během bojových akcí morfium, obvaz, škrtidlo. V týmu je lékařský batoh, jehož obsah si po četných konzultacích s odborníky sestavili příslušníci Útvaru speciálních operací.

Součástí kontingentu byly i tři týmy odstřelovačů. Účastnily se nejen všech našich operací, ale na vyžádání Britů se podílely i na specifických úkolech v zelené zóně. Spoustu práce odvedli také dva psodvli. „Spolupracujeme s nimi již delší dobu. Psi jsou tak zvyklí nejen na své pány, ale i na příslušníky SOG. A právě tohle se nám například při čistění budov vyplatilo. Psi perfektně pracovali, nenechali se ničím vyvést z míry,“ uzavírá velitel kontingentu.

V dubnu 2008 bude nasazen v provincii Helmand 3. a zároveň také poslední kontingent tvořený příslušníky SOG. Pak dojde k vyhodnocení celé mise a samozřejmě také k realizaci nových poznatků. Vojáci si budou muset odpočinout. Většina z nich má doma manželky a děti. Teprve pak začne Útvar speciálních operací uvažovat o dalším nasazení.

prostředek palebné podpory?“ argumentuje major.

S LEHČÍ OCHRANOU

Je potřeba si také uvědomit, v jakých klimatických podmínkách naši vojáci na jihu Afghánistánu operují. Teploty v létě dosahují na slunci pětasedmdesátí stupňů, ve stínu pak pětapadesátí. Příslušníci kontingentu se musejí v tomto úmorném vedru pohybovat v ochranných balistických prostředcích, mají brýle, rukavice. I při těch nejméně náročných akcích nesou na zádech munici a vodu (voják v těchto podmínkách vypije deset litrů denně). Za této situace sehrává každý kilogram zátěže významnou roli.

Nikoho tedy nepřekvapí, že velení kontingentu hledá řešení i v případě nesené výstroje. „Do budoucna se budeme snažit získat jiné balistické vybavení. Plná balistická ochrana, kterou jsme měli v Afghánistánu, vážila osmnáct kilogramů. Vývoj v této oblasti jde ale tak rychle kupředu, že ochrana se stejnými vlastnostmi je v současné době na nějakých dvanácti kilogramech,“ upozorňuje major Krčmář. „Jde nám o to, co nejvíce ulehčit vojákům, zvýšit jejich pohyblivost. A to samozřejmě aniž bychom snížili jejich ochranu.“

Vojáci byli ubytováni ve stanech. Člověk najednou zjistí, že toho k životu a bojovému nasazení příliš mnoho nepotřebuje. Přes léto ale byly problémy s vysokými teplotami. Klimatizace začala fungovat někdy kolem půlnoci

a běžela do čtyř hodin do rána. Přesto bylo ve stanech úmorné vedro. Lépe se dýchal venku.

Na předsunutých základnách využívali vojáci výbornou britskou kuchyni. K dispozici byly ryby, drůbež, hovězí i vepřové maso a spousta zeleniny. Britský velitel v tomto případě nezajišťoval stravu tradičně za pomoci pákistánského a indického personálu, ale najal na roční kontrakt zkušené hotelové kuchaře. Při bojových akcích byli ale odkázáni výhradně na britské či americké bojové dávky. Nasazení v těchto případech bylo tak intenzivní, že kluci ztratili během několika týdnů deset patnáct kilogramů na váze.

Dodávky munice NATO, přesně podle dohody uzavřené ještě před odjezdem do Afghánistánu, zajišťovali Britové. Naši vojáci si s sebou tedy přivezli pouze munici bývalého východního bloku. „Některé kontakty s nepřítelem trvaly třicet minut, jiné až deset hodin. Podle toho se pohybovala i spotřeba střeliva. Stávalo se nám, že při akci voják vystřelil deset nábojů, ale i dva či tři tisíce. Zásobování britskou stranou bylo vždy perfektní. Nikdy jsme netrpěli nedostatkem munice. Také naše zbraně takovou intenzitu střelby vydržely,“ říká Petr Krčmář.

Drobné problémy se vyskytly s mazacími oleji. Olej WD je dobrý pro evropské podmínky, v Afghánistánu se ale příliš rychle odpařoval. Předsunuté základny jsou malé, mezi vojáky zde vzniká skutečné bojové přátelství. Je přitom

úplně jedno, zda se jedná o Američany, Brity či Čechy. A tak kluci dostali od spojenců dva galony oleje, který plně obstál i v těchto náročných klimatických podmínkách.

Významné pro další nasazení Armády České republiky v těchto oblastech byly i zkušenosti s využíváním spojovací a počítačové techniky. Ta v těchto extrémních teplotách pracuje samozřejmě poněkud jinak než v evropských podmínkách. S těmito problémy se ale potýkají jednotky všech zemí, které zde operují.

UČILI SE U PRAŽSKÉ ZÁCHRANKY

Čeští vojáci po celou dobu nasazení na jihu Afghánistánu úzce spolupracovali s britskou 12. brigádou. Byla to perfektní součinnost. Major Krčmář uvážlivě hledá slova a pak na adresu Britů říká: „Není to nejsilnější armáda na světě, ale myslím si, že je nejlepší.“

Také český třicetiletý kontingent prokázal mimořádné a velice všestranné schopnosti. Jeho velitel dostal například děkovné dopisy od britských vojáků, kteří během jedné z operací sice přišli o nohy, ale díky zkušenostem a erudici mediků SOG se podařilo zachránit jejich životy. „Naši kluci na nich dělali dvě hodiny, než se jim podařilo stabilizovat životní funkce natolik, aby mohli být odsunuti pryč,“ vzpomíná major Krčmář. „Rozhodující byly jejich odborné schopnosti. Nejenže mají odborné zdravotnické vzdělání jak

Afakta

- Některé kontakty s nepřítelem trvaly třicet minut, jiné deset hodin.
- Během léta dosahovaly teploty na slunci na jihu Afghánistánu až pětasedmdesátí stupňů.
- Někteří vojáci ztratili na váze při třítydenním nasazení až patnáct kilogramů.
- Medici SOG prošli před misí roční stáží u pražské záchranky.

na nějakých osm set metrů, nutně potřebujete zbraně ráže 12,7 mm a výše. Svoji roli sehrává i granátomet. Příslušníci SOG úspěšně používali na jihu Afghánistánu granátomet sovětské proveniencí AGS-17. Spokojeni byli také s kulometem DŠK ráže 12,7 mm, který je stále ještě ve skladech naší armády. Ostatně ten se již dříve osvědčil v Afghánistánu 601. skupině speciálních sil z Prostějova. „Kulomet je stabilizovaný v rovině, ve které potřebujeme. Je vybavený kolimátorem, unese ho osobní automobil a navíc disponuje velkou palebnou silou, tak proč ho nevyužít jako

